

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 40/2020-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátskou kanceláriou VESTENICKÁ & BD advokátska kancelária, s. r. o., Ševčenkova 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Júlia Vestenická, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 144/2010 a jeho rozsudkom z 20. januára 2014, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 74/2014 a jeho rozsudkom z 27. novembra 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 41/2018 a jeho uznesením z 31. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou VESTENICKÁ & BD advokátska kancelária, s. r. o., Ševčenkova 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Júlia Vestenická, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 144/2010 a jeho rozsudkom z 20. januára 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 74/2014 a jeho rozsudkom z 27. novembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 41/2018 a jeho uznesením z 31. júla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola po jej doručení pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec sťažovateľa 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaný za vinného zo spáchania (v bode I obžaloby) pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) vo viacčinnom súbehu so zločinom podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona (v bode II obžaloby), za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Skutkový základ spáchania označených trestných činov spočíval (v podstate) v tom, že sťažovateľ (v bode I obžaloby) uzatváral s poškodenými zmluvy o sprostredkovaní prevodu členských práv a povinností v bytovom družstve, prijímal od nich za to platby, avšak prevod členských práv k družstevným bytom nezabezpečil a prijaté finančné prostriedky nevrátil, resp. v tom, že (v bode II obžaloby) od pracovno-personálnej agentúry pod falošnou zámenkou vylákal finančné prostriedky určené na výplatu miezd a odvodov svojich údajných pracovníkov, pričom tieto náklady od počiatku nemal v úmysle agentúre uhradiť a ani ich neuhradil.

4. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré krajský súd (napadnutým) rozsudkom sp. zn. 4 To 74/2014 z 27. novembra 2014 podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ako nedôvodné zamietol.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd (napadnutým) uznesením sp. zn. 5 Tdo 41/2018 z 31. júla 2018 odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (a jej doplneniach doručených ústavnému súdu, pozn.) namieta porušenie svojich označených práv garantovaných ústavou a dohovorom, ku ktorému (podľa sťažovateľa) došlo napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý ich vydaniu predchádzal.

6.1 Sťažovateľ argumentuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal so všetkými skutočnosťami uvedenými v jeho dovolaní, ktoré opieral

o dôvody ustanovené v § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku s poukazom na § 374 ods. 3 Trestného poriadku.

6.2 Sťažovateľ uvádza, že v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v dovolaní namietal, že už samotná obžaloba vo vzťahu ku skutku v bode II vychádzala len z výpovedí svedkov, ktorí boli vypočutí ešte pred vznesením obvinenia, čo podľa neho nemožno konvalidovať v priebehu hlavného pojednávania (v tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 63/2009, pozn.). V rámci označeného dovolacieho dôvodu sťažovateľ tiež namietal, že prvostupňový súd odmietol návrhy obhajoby na vykonanie dokazovania, predovšetkým na výsluch svedkyne [REDAKOVANÉ] a vychádzal len z výpovedí svedkov navrhnutých obžalobou.

6.3 Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ďalej poukazuje na to, že v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku namietal skutočnosť, že súdy nižšieho stupňa prihliadli aj na výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ], hoci tá ako advokátka zastupovala sťažovateľa na základe plnej moci, a teda bola viazaná povinnosťou mlčanlivosti, ktorej ju sťažovateľ nezbavil. Podľa sťažovateľa sa pritom najvyšší súd pri hodnotení zákonnosti výpovede označenej svedkyne, ktorá nebola zbavená mlčanlivosti, odchyľil od vlastnej aplikačnej praxe.

6.4 Sťažovateľ tiež namieta, že najvyšší súd nenapravil ani pochybenie súdov nižšieho stupňa [namietané v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pozn.] spočívajúce v tom, že pri ukladaní trestu poukázali aj na § 37 písm. h) Trestného zákona (podľa ktorého priťažujúcou okolnosťou je to, že páchatel spáchal viac trestných činov, pozn.), hoci skutočnosť spáchania viacerých trestných činov bola už zohľadnená v rámci zásad pre ukladanie úhrnného trestu podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona, čo je v rozpore so zásadou *nebis in idem* vyjadrenou v § 38 ods. 1 Trestného zákona.

7. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1/ *Postupom Okresného súdu Bratislava III, Krajského súdu Bratislava a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vo veci vedenej proti sťažovateľovi na Okresnom*

súde Bratislava III pod sp. zn. 3 T 144/2010, na Krajskom súde Bratislava pod sp. zn. 4 To/74/2014 a na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 5 Tdo 41/2018, boli porušené

- základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky,

- základné práva na spravodlivý proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- základné práva a slobody zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- základné práva zaručené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky ako aj v čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to právo na obhajobu,

- základné práva zaručené v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, zachovávať princípy právneho štátu.

2/ Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Tdo 41/2018, zo dňa 31. 07. 2018, rozsudok Krajského súdu Bratislava sp. zn. 4 To/74/2014, zo dňa 27. 11. 2014, a rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 3 T/144/2010, zo dňa 20. 01. 2014, sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3/ Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30.000 EUR (slovom tridsaťtisíc eur), ktoré sú mu Okresný súd Bratislava III a Krajský súd Bratislava povinné spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd Bratislava je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 390,50 EUR vrátane DPH do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu na účet právnej zástupkyne sťažovateľa.“

8. Posudzujúc obsah ústavnej sťažnosti a jej navrhovaný petit, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v prvom bode petitu navrhuje vyslovenie porušenia ním označených práv len postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v jeho veci, ale v druhom bode petitu sa zároveň domáha zrušenia napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Zohľadňujúc túto nepresnosť vo formulácii petitu v kontexte s odôvodnením ústavnej sťažnosti, ústavný súd ustálil, že sťažovateľ v posudzovanej veci namieta porušenie svojich v ústavnej sťažnosti označených práv nielen postupom všeobecných súdov v jeho veci, ale aj (a najmä) ich rozhodnutiami vydanými v týchto konaniach (t. j. napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu), a preto tento záver premietol aj do záhlavia tohto uznesenia (m. m. IV. ÚS 558/2018, IV. ÚS 653/2018). Rovnako do záhlavia tohto uznesenia premietol ústavný súd skutočnosť, že sťažovateľ namieta aj porušenie „základného práva zachovávať princípy právneho štátu“ podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý však má charakter všeobecného ústavného princípu (neobsahuje subjektívne základné právo, pozn.), ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy a vyslovenie porušenia ktorého v konaní o ústavnej sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v zásade možné len v spojení s vyslovením porušenia niektorého zo základných práv garantovaných v druhej hlave ústavy (m. m. napr. IV. ÚS 150/2018, I. ÚS 436/2019).

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019,

pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

17. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

18. Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

19. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

20. Podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu [písm. c)],
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [písm. g)],
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť [písm. i)].

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj postupom, ktorý ich vydaniu prechádzal

21. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodit' ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže, resp. mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

22. Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho v ústavnej sťažnosti označených práv došlo (aj) napadnutým rozsudkom okresného súdu (a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu), ktorým bol uznaný za vinného zo spáchania

pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona vo viacčinnom súbehu so zločinom podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní štrnástich rokov.

23. Z § 306 ods. 1 Trestného zákona (citovaného v časti II tohto uznesenia, pozn.) vyplýva, že sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu (ako aj postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal) odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (čo aj svojím napadnutým rozsudkom urobil). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu (vrátane konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

24. Sťažovateľ tiež namieta porušenie svojich v ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu (vrátane konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo), ktorým odvolací súd odvolanie sťažovateľa proti meritórnemu rozhodnutiu prvostupňového súdu ako nedôvodné zamietol. Proti označenému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku.

25. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme dovolania), ktorý využil a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (najvyšší súd), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) pritom v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Právomoc ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preto (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až

po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje.

26. V kontexte už uvedeného považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za relevantnú aj tú skutočnosť (vyplývajúcu z obsahu dokumentácie predloženej sťažovateľom, pozn.), že obsah ústavnej sťažnosti sťažovateľa je v podstate reprodukciou, resp. v rozhodujúcej miere doslovným prepisom jeho dovolania podaného proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Za danej situácie, vychádzajúc zo subsidiarity právomoci ústavného súdu a rešpektujúc inštančnú postupnosť pri uplatňovaní subjektívnych práv, je vylúčené, aby rozhodnutie odvolacieho súdu podliehalo ústavnému prieskumu z rovnakých hľadísk, z akých už bolo preskúmané dovolacím súdom. Úloha ústavného súdu sa v tomto smere musí obmedziť na posúdenie ústavnej akceptovateľnosti vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacou argumentáciou sťažovateľa.

27. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu (a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádza) odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu prechádzal

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu napokon namieta, že k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a (základného) práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru došlo aj postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jeho dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu podané z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) s poukazom na § 374 ods. 3 Trestného poriadku odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ najvyššiemu súdu (v podstate) vytýka, že sa v napadnutom

uznesení riadne nevysporiadal so všetkými jeho dovolacími námietkami (bližšie popísanými v časti I tohto uznesenia, pozn.).

29. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti (obdobne ako najvyšší súd v napadnutom uznesení, pozn.) v prvom rade zdôrazňuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, keď je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa. Z tohto hľadiska ústavný súd vo svojej judikatúre dlhodobo v plnom rozsahu akceptuje, že najvyšší súd ako súd dovolací nie je už z dôvodu zákonného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku preto ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010).

30. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita

namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

31. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj sťažovateľom priloženej dokumentácie ústavný súd konštatuje, že označené rozhodnutie dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu poskytol náležitú, logickú a presvedčivú odpoveď na všetky podstatné dovolacie námietky sťažovateľa a jeho záver o nenaplnení sťažovateľom označených dovolacích dôvodov nemožno hodnotiť ako taký, ktorý by popieral zmysel a účel zákonných ustanovení vzťahujúcich sa na dovolacie konanie, a preto jeho rozhodnutie možno považovať za ústavne konformné.

32. Najvyšší súd v reakcii na argumentáciu sťažovateľa v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (njmā) uviedol, že za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, ako ani hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného. Podľa najvyššieho súdu z odôvodnení napadnutých rozhodnutí súdov nižšieho stupňa bolo zrejmé, aké dôkazy boli vykonané, aké skutkové závery z týchto dôkazov súdy vyvodili a akými úvahami sa spravovali pri hodnotení dôkazov, a okresný súd tiež jasne uviedol, prečo nevykonal niektoré dôkazy navrhnuté sťažovateľom ako obvineným. Ďalej najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľ bol v priebehu súdneho konania zastúpený dvoma obhajcami a mal možnosť v miere, akú uznal za vhodnú, využívať všetky svoje procesné práva. Napokon najvyšší súd zdôraznil, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu, proti ktorému v skutočnosti smerovala dovolacia argumentácia sťažovateľa len formálne odkazujúca na označený dovolací dôvod. Takéto odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vedúce k záveru o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, implicitne obsahujúce odpovede aj na konkrétne dovolacie výhrady sťažovateľa (ktoré zopakoval aj vo svojej ústavnej sťažnosti, pozn.) považuje ústavný súd z ústavného hľadiska za udržateľné.

33. Nad rámec odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k sťažovateľom poukazovanému právnomu názoru vyjadrenému v stanovisku trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 63/2009 (S 30/2010) ústavný súd uvádza, že stanovisko sa týka možnosti odmietnutia obžaloby a vrátenia veci prokurátorovi súdom (teda okolností predsúdneho konania), nie odsudzujúceho rozsudku. V kontexte uznania viny súdom by bolo porušením práva obvineného na obhajobu, ak by na hlavnom pojednávaní výpoveď svedka vykonaná v štádiu trestného konania pred vznesením obvinenia (nie teda, ak bol svedok znovu vypočutý aj po vznesení obvinenia s umožnením účasti obhajoby na výsluchu) bola jediným alebo rozhodujúcim dôkazom o vine obvineného. Z napadnutého rozsudku okresného súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu však vyplýva, že vina sťažovateľa (aj vo vzťahu ku skutku v bode II obžaloby) bola preukázaná množstvom dôkazov (okrem výpovedí svedkov a poškodených najmä listinnými dôkazmi – zmluvami, faktúrami, výpismi z účtov, pozn.) bez toho, aby výpoveď jedného či viacerých konkrétnych svedkov bola pre odsúdenie sťažovateľa rozhodujúca v tom zmysle, že by nebola podporená ďalšími dôkazmi jednoznačne preukazujúcimi jeho vinu. Sťažovateľ navyše v priebehu hlavného pojednávania (až na základe dokazovania, na základe ktorého bola uznaná vina) mal možnosť aj vo vzťahu k jednotlivým vypočúvaným svedkom (za dodržania zásady kontradiktórnosti) klásť otázky a uvádzať skutočnosti na svoju obhajobu, a tak vyvrátiť dôvodnosť podozrenia zo spáchania žalovaných trestných činov, k čomu však zjavne nedošlo.

34. Pod právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v jeho napadnutom uznesení, že za zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu nemožno považovať vlastnú úvahu orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, keďže opačný prístup by bol v rozpore so zásadou viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], spadá aj výhrada sťažovateľa, že okresný súd odmietol vypočuť ním navrhovaných svedkov, predovšetkým [REDACTED], ktorá mala uviesť skutočnosti svedčiace v jeho prospech. Ústavný súd, akceptujúc uvedený právny názor dovolacieho súdu ako ústavne konformný, v tejto súvislosti poukazuje aj na odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorom odvolací súd (okrem iného) uviedol, že „z konania pred súdom prvého stupňa je zrejmé, že

boli vypočítaní aj svedkovia, ktorých navrhla obhajoba (svedkovia [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED])“, pričom vo vzťahu k svedkyňi [REDACTED] sa krajský súd stotožnil s názorom okresného súdu, že jej výsluch by bol „zjavne nadbytočný“, keďže skutkové okolnosti týkajúce sa označenej osoby boli odlišné od skutkových okolností tvoriacich podstatu sťažovateľom spáchanej trestnej činnosti. Z uvedeného vyplýva, že (aj) na výhradu označenú v tomto bode dostal sťažovateľ v priebehu konania pred všeobecnými súdmi jasnú odpoveď, čo znemožňuje považovať postup konajúcich súdov za ústavne neudržateľný (nad tento rámec nehodnotí úplnosť dokazovania ani ústavný súd, keďže rovnako ako dovolací súd nie je súdom skutkovým).

35. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd aj námietku sťažovateľa týkajúcu sa spôsobu vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, v rámci ktorého sťažovateľ namietal skutočnosť, že súdy nižšieho stupňa prihliadli aj na výpoveď svedkyne [REDACTED], hoci tá ako advokátka nebola sťažovateľom zbavená povinnosti mlčanlivosti. Najvyšší súd v tejto súvislosti v napadnutom uznesení argumentoval (v podstate) tým, že uvedenú svedkyňu konajúcu v skutkovom omyle sťažovateľ využíval na páchanie trestnej činnosti, keď ho na základe ním udeleného plnomocenstva v určitom období zastupovala ako konateľka obchodnej spoločnosti Real Dream s. r. o. a (na základe pokynu sťažovateľa) podpísala niektoré zmluvy s poškodenými osobami. Z vykonaného dokazovania podľa najvyššieho súdu pritom bolo zrejmé, že [REDACTED] (v tom čase zapísaná v zozname advokátov, pozn.) neposkytovala svojou činnosťou sťažovateľovi (ani dotknutej spoločnosti) právne služby v zmysle zákona o advokácii, a preto sa na ňu povinnosť mlčanlivosti nevzťahovala. Ústavný súd na tomto mieste dodáva, že sťažovateľ ani v rámci ústavnej sťažnosti nepredložil žiadny dôkaz, ktorý by preukazoval, že menovaná mu poskytovala právne služby, resp. že medzi nimi existoval vzťah advokáta a klienta (z výpovedí svedkýň [REDACTED] a [REDACTED] pred okresným súdom pritom vyplýva, že predmetné splnomocnenie spolu ostatnými písomnosťami prevzal zo spoločnosti práve sťažovateľ, pozn.). Samotný fakt, že osoba, ktorú splnomocnil, aby ho (na základe jeho pokynov) zastupovala pri výkone pôsobnosti štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, bola zapísaná v zozname advokátov, neznamená, že by splnomocnenkyňa bola viazaná

mlčanlivosťou advokáta vo vzťahu ku skutočnostiam, o ktorých sa dozvedela pri takejto svojej činnosti (nespadajúcej v konkrétnom prípade do výkonu advokácie).

36. Za ústavne akceptovateľné napokon považuje ústavný súd napadnuté uznesenie aj v časti týkajúcej sa sťažovateľom uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, v rámci ktorej najvyšší súd vytkol okresnému súdu pochybenie spočívajúce v tom, že v rozpore so zásadou zákazu dvojitého pričítania priznal obvinenému (sťažovateľovi) aj príťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. h) Trestného zákona (t. j. že spáchal viac trestných činov), hoci skutočnosť spáchania viacerých trestných činov už premietol do zvýšenia trestnej sadzby za použitia asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona. Najvyšší súd však zároveň poukázal na to, že prvostupňový súd vo výroku o treste zohľadnil § 38 ods. 7 Trestného zákona, podľa ktorého (ani) § 38 ods. 4 Trestného zákona o zvýšení dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu pri prevažujúcom pomere príťažujúcich okolností sa pri ukladaní úhrnného trestu podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona nepoužije, čo znamená, že reálne popri zvýšení hornej hranice trestnej sadzby o jednu tretinu (na základe asperačnej zásady) nezvyšoval aj dolnú hranicu trestnej sadzby (na základe prevyšujúceho pomeru príťažujúcich okolností). Z uvedeného z pohľadu ústavného súdu vyplýva, že najvyšším súdom vytknuté pochybenie okresného súdu týkajúce sa výroku o treste nemalo negatívny vplyv na postavenie sťažovateľa (t. j. trestná sadzba mu nebola zvýšená pre prevahu príťažujúcich okolností), a teda dovolací súd v tomto smere ani nemal čo vo vzťahu k výške uloženého trestu naprávať.

37. Na základe uvedených skutočností, sumarizujúc už vyslovené čiastkové závery, ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (vrátane postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal) nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohli reálne viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľom označených práv.

38. Nad rámec uvedeného ústavný súd tiež poukazuje na svoj už opakovane vyslovený právny názor, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ primárne namieta, nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka (resp. strany) konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne konformný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. Ak to tak je (tak, ako v prípade sťažovateľa, pozn.), ústavný súd nemá dôvod zasahovať do postupu a záverov všeobecných súdov, vyslovovať porušenia základných práv a slobôd a nahrádzať tak rozhodnutia všeobecných súdov svojimi vlastnými (m. m. napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

39. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

40. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu